

SOKS Pedagogisch Beleidsplan

Buitenschoolse Opvang
Versie juni 2021

Inhoud

Inleiding.....	3
Missie	3
Uitgangspunten	3
1. Het bieden van emotionele Veiligheid.....	5
Inzet vaste en sensitieve Pedagogisch Medewerkers (PM-ers)	5
Wenbeleid; het informatiegesprek voor ouders en wennen van kinderen in de groep.....	6
Communicatie met ouders	7
Pedagogische basishouding	10
Grenzen en structuur.....	10
Afscheid van de BSO	10
Hoe wordt het bieden van emotionele veiligheid in praktijk gebracht.....	10
2. Het ontwikkelen van persoonlijke competenties.....	13
De ruimte.....	13
Activiteiten en spel.....	13
De groep en het kind	14
Zelfstandigheid en zelfredzaamheid	14
Structureel volgen van de ontwikkeling en mentorschap	15
Inzet pedagogisch coach.....	15
Zorgen en problemen.....	16
Hoe wordt de ontwikkeling van de persoonlijke competenties in praktijk gebracht.....	16
3. Sociale competenties	19
Groepsactiviteiten	19
Groepsopbouw en groepsruimte	19
Hoe wordt hier in de praktijk mee omgegaan	20
4. Overdracht van normen, waarden; de cultuur van een samenleving	22
Waarden en normen van de BSO	22
Regels binnen de BSO	22
Het vieren van feesten.....	22
Hoe wordt de overdracht van normen en waarden; de cultuur van een samenleving, in praktijk gebracht.....	22
5. Nawoord.....	24

Inleiding

Dit Pedagogisch Beleidsplan is bedoeld als leidraad voor de buitenschoolse opvang en peuteropvang, georganiseerd door de Stichting Openbare Kantoortijden Scholen (SOKS) voor de scholen van de Stichting Openbaar Primair Onderwijs Haarlemmermeer (SOPOH). De volgende SOPOH-scholen hebben momenteel SOKS BSO'S: Basisschool de Tovercirkel, Montessorischool de Boog, Dalton school het Palet, Jenaplanschool de IJwegschool, basisschool de Zevensprong, basisschool de Zwanebloem en basisschool 't Joppe. Basisschool de Zwanebloem biedt naast naschoolse opvang ook peuteropvang voor kinderen van 1,5 tot 4 jaar. SOKS is een organisatie die zich bezig houdt met de opvang van kinderen van 1,5 - 13 jaar. De kinderen zitten op één van de scholen van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Haarlemmermeer of op een aangrenzende school op het scholeneiland of in Brede School verband.

Een kantoortijdschool is een basisschool waar leerlingen van de school gebruik kunnen maken van buitenschoolse opvang binnen de school. Er is één gezamenlijk Pedagogisch Beleidsplan voor alle locaties. Per kantoortijdschool is er een eigen Huishoudelijk Reglement (pedagogisch werkplan) aanwezig waarin het beleid per locatie nader is uitgewerkt. Een SOKS opvang onderscheidt zich door de nauwe samenwerking met de SOPOH-scholen. De school directeur heeft de dagelijkse leiding over opvang en onderwijs.

Missie

De missie van SOKS is het aanbieden van kwalitatief goede kinderopvang voor kinderen van de SOPOH-scholen (en bij uitzondering voor kinderen van scholen van het scholeneiland of behorende bij de brede school) in de vertrouwde en veilige omgeving van het schoolgebouw. De buitenschoolse opvang en peuteropvang sluit goed aan bij het pedagogisch klimaat van de school en er is een doorgaande pedagogische lijn. Door het goed organiseren van opvang worden voorwaarden gecreëerd voor de (vergrote) deelname van ouders aan het maatschappelijk en economisch verkeer.

Uitgangspunten

In de Wet kinderopvang wordt aangegeven wat de overheid verstaat onder kwaliteit in de kinderopvang: "verantwoorde kinderopvang is kinderopvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving". Voor de pedagogische onderbouwing van de Wet kinderopvang en de bijbehorende toelichting, is gekozen voor de vier opvoedingsdoelen van professor J.M.A. Riksen-Walraven. De opvoedingstheorie van Riksen-Walraven ligt ten grondslag aan de Wet kinderopvang en de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang. Afgelopen jaren is veel onderzoek gedaan naar de Nederlandse kinderopvang en de voorwaarden waaraan goede kinderopvang moet voldoen. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn een weerslag van de meest moderne inzichten op dit gebied en doen tevens recht aan de Nederlandse situatie.

Voor de buitenschoolse opvang van SOKS is de opvoedingstheorie van Riksen-Walraven een belangrijke maatstaf om mee te werken.

Riksen-Walraven stelt dat het opvoedingsdoel "ervaren van emotionele veiligheid" wat haar betreft basaal is. Een kind dat zich niet veilig voelt in een omgeving, is niet in staat om indrukken en ervaringen op te nemen.

Zij formuleert in haar theorie vier opvoedingsdoelen:

- emotionele veiligheid bieden;
- het ontwikkelen van persoonlijke competenties;
- het ontwikkelen van sociale competenties;
- waarden en normen, de cultuur van een samenleving, eigen te maken: socialisatie.

Deze opvoedingsdoelen sluiten aan bij de doelen die de buitenschoolse opvang wil bieden. In de volgende hoofdstukken wordt nader uitgewerkt hoe SOKS hier invulling aan wil geven. Uitgangspunt voor de buitenschoolse opvang zijn vijf pedagogische middelen om de vier voornoemde opvoedingsdoelen te realiseren.

1. de leidster-kind interactie;
2. de fysieke omgeving;
3. de groep;
4. het activiteitenaanbod;
5. het spelmateriaal.

In de volgende hoofdstukken worden per opvoedingsdoel de pedagogische middelen nader uitgewerkt.

1. Het bieden van emotionele Veiligheid

Het bieden van een gevoel van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling voor de buitenschoolse kinderopvang. Het gaat om het creëren van "een thuis" waar kinderen zich kunnen ontspannen en zich veilig voelen. Doordat kinderen bij SOKS in de vertrouwde omgeving van de school worden opgevangen, biedt dit direct een veilig en vertrouwd gevoel.

Er zijn drie bronnen van veiligheid te onderscheiden:

1. Vaste en sensitieve pedagogisch medewerkers. De beschikbaarheid van sensitief reagerende opvoeders in de eerste levensjaren blijkt bevorderlijk voor de veerkracht van kinderen, ook op de langere termijn;
2. Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten. In een vertrouwde groep kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen;
3. De inrichting van de omgeving. De inrichting van een ruimte kan een bijdrage leveren aan een gevoel van geborgenheid. Aandachtspunten zijn akoestiek, licht, kleur en indeling van de ruimte.

Inzet vaste en sensitieve Pedagogisch Medewerkers (PM-ers)

De vaste PM-ers beschikken minimaal over een afgeronde opleiding sociaal pedagogisch werk 3. Er is per maximaal 10 kinderen één gediplomeerd PM-er aanwezig. De leidsters kunnen worden ondersteund door een leidster in opleiding (stagiaire) of een vrijwilliger. De vrijwilliger of stagiaire wordt boventallig ingezet en biedt hulp en ondersteuning bij de activiteiten. De PM-er in opleiding wordt afhankelijk van vorderingen gedurende de opleiding op grond van het advies van studiebegeleider en praktijkbegeleider formatief ingezet.

Wenbeleid; het informatiegesprek voor ouders en wennen van kinderen in de groep

Kennis maken

De ouders worden met hun kind(eren) rondgeleid door de school om kennis te maken met de school en de ruimte die de BSO tot haar beschikking heeft. Ook worden de pedagogisch medewerkers van de BSO en de leerkrachten van de school voorgesteld. De ouder(s) ontvangen van de directeur of coördinerend pedagogisch medewerker een informatiepakket. Wanneer de plaatsing definitief is krijgen de ouder(s) informatie over de dagelijkse gang van zaken op de opvang. Ook krijgen zij dan het Huishoudelijk Reglement (pedagogisch werkplan) van de betreffende locatie uitgereikt.

Wenregels volgens de wet Kinderopvang

Voor het wennen gelden de volgende hoofdregels:

Het wennen zonder schriftelijke opvangovereenkomst (contract) is niet mogelijk.

Een nieuw wen-kind telt mee voor de BKR op de wengroep. De maximale groepsgrootte mag niet worden overschreden wanneer een kind komt wennen dat geheel nieuw is bij het KDV of de BSO. Wanneer een kind dat al is geplaatst op het KDV of de BSO en gaat wennen in een nieuwe stam of basisgroep én dit is als activiteit beschreven in het pedagogisch beleidsplan, dan kan de maximale groepsgrootte worden losgelaten. Een kind dat een korte tijd went in een andere groep op de eigen locatie, telt niet mee voor de BKR op de wengroep omdat wij wennen zien als een activiteit. De plaats voor het kind op de eigen groep blijft onbezet omdat het ten allen tijde terug moet kunnen keren naar de eigen groep. In onze pedagogisch werkplannen geven wij een concrete beschrijving van de wijze waarop kinderen kunnen wennen aan een nieuwe stam- of basisgroep waarin zij zullen worden opgevangen

Behoeftte aan wendagen?

Als de ouders het contract hebben ontvangen en ondertekend retour hebben gestuurd staat de definitieve startdatum vast. Veertien dagen vóór de definitieve startdatum van het kind, kunnen ouders contact op met de locatie om te overleggen of er behoefte is aan wendagen voor het kind.

Hoe ziet wennen er bij ons uit?

Het kind komt ná schooltijd met de ouder/verzorger kennis maken op de basisgroep waarin hij/zij geplaatst wordt. Het kind wordt aan de pedagogisch medewerker en de andere kinderen voorgesteld. De ouder bespreekt met de pedagogisch medewerker eventuele bijzonderheden over het kind. Daarna gaat de ouder weg en blijft het kind gedurende een afgesproken tijd op de groep. Dit kan één uur zijn of langer, afhankelijk van wat het kind en de ouder prettig vinden en wat er wordt afgesproken met de pedagogisch medewerker. Als het kind wordt opgehaald, wordt met een pedagogisch medewerker en de ouder besproken hoe het wennen verlopen is. In principe wordt daarna de afspraak gemaakt wanneer het kind officieel voor het eerst komt. Dit wordt ook doorgegeven aan de leerkracht. Zo nodig wordt nog een extra wenaafspraak gemaakt, als ouder en kind dit graag willen.

We zullen altijd onze uiterste best doen om wennen mogelijk te maken, maar het kan voorkomen dat de groep vol is, en er dus geen plek is op de groep. We zullen dan samen met u op zoek gaan naar een oplossing. Wij gaan ervanuit dat ouders hun kind het beste kennen. Dus we zullen altijd met u overleggen of het nodig is, en zo ja, wat voor uw kind dan de beste manier is om te wennen.

De beginperiode

Tijdens de beginperiode na de officiële plaatsing van het kind, is er regelmatig nauw contact tussen PM-ers, leerkracht(en) en ouder(s). Dit contact is bij het ophalen van het kind. Er wordt dan besproken hoe het gaat met het kind op de groep, of het aansluiting vindt bij groepsleden, of het kind zich goed vermaakt, zich op zijn/haar gemak voelt, actief mee doet aan activiteiten etc.

Wennen op een vervolgroep

Wanneer het kind in verband met zijn of haar leeftijd door stroomt naar een nieuwe basisgroep, wordt aandacht besteed aan het wennen in de nieuwe basisgroep. Wij zien wennen op een andere groep als activiteit. Bij de overgang van de ene groep naar een andere groep gaat het kind van tevoren een of meerdere keren een uurtje spelen in de nieuwe groep. Hoe vaak dit wennen gebeurt, hangt af van hoe makkelijk het kind aansluiting vindt in en zich vertrouwd voelt in de nieuwe groep. De pedagogisch medewerker stelt het kind voor aan de nieuwe kinderen en zij worden aan het elkaar voorgesteld. Er is al de mogelijkheid om, in het geval van meerdere basisgroepen, na het vaste eet- en drinkmoment te spelen met kinderen van andere basisgroepen. Hierdoor is de kans groot dat de kinderen al bekende gezichten zijn voor elkaar. Daarnaast kennen zij elkaar doorgaans al van school. Na het wennen wordt het kind definitief overgeplaatst naar de nieuwe groep.

Extra dagdeel

Als een kind incidenteel een extra dagdeel gebruik wil maken van de opvang, wordt deze in principe in de eigen basisgroep geplaatst. Mocht daar geen plek zijn en het kind wil toch een extra dagdeel afnemen, wordt gekeken of in een andere groep plek is. In overleg met de ouders wordt dan afgesproken dat het kind éénmalig in een andere basisgroep wordt opgevangen. Van tevoren maken de ouders en het kind kennis met de betreffende pedagogisch medewerker en spreken ze samen af wanneer het kind een extra dagdeel komt. Via het digitale ouder communicatie systeem Konnect, kunnen ouders een extra dagdeel of ruildag via de Konnect app aanvragen.

Communicatie met ouders

Ouders en leiding delen soms jarenlang de opvoeding van het kind. Ze zijn partners, ook al hebben de ouders de eindverantwoordelijkheid.

De meeste ouders treffen de PM-ers als de kinderen worden opgehaald. Dat is een moment voor ouders en groepsleiding om informatie over het kind uit te wisselen, verwachtingen naar elkaar uit te spreken en behoeften kenbaar te maken. Die uitwisseling vindt SOKS heel

belangrijk. In het oudercontact wordt gestreefd naar een open en respectvolle benadering van beide kanten.

Informatiemiddelen kunnen zijn: het infobulletin van de school, het infoblad van de BSO/peuteropvang, brieven van het bestuurskantoor van SOKS, oudergesprekken, e-mail, de Konnect app en het memobord in de gang bij de kinderopvang.

Eén keer per jaar vindt er een officieel oudergesprek plaats. Ouders worden hiervoor uitgenodigd door de mentor van het kind. Ieder kind dat naar de SOKS BSO gaat heeft een eigen mentor. Dat is een PM-er die het kind volgt in zijn/haar ontwikkeling en het eerste aanspreekpunt is voor ouders. Deze gesprekken vinden soms tegelijk plaats met de oudergesprekken van school. Het is ook mogelijk dat een PM-er wordt gevraagd bij een oudergesprek van de school met de ouder(s) / verzorger(s) aanwezig te zijn.

Een oudergesprek is een uitwisseling van informatie tussen ouder(s) en leidsters over het kind. De uitwisseling van informatie is in de eerste plaats belangrijk om te kijken hoe het kind en de ouder(s) de BSO ervaren. Daarnaast wordt er ingegaan op de ontwikkeling van het kind. SOKS volgt de ontwikkeling van de kinderen structureel door een keer per jaar een observatielijst in te vullen. Deze lijst bevat punten waarvan wij vinden dat die bij een normale ontwikkeling van een kind zichtbaar zijn. Als er bepaalde punten opvallen, worden deze punten met de ouders besproken. Ook wordt er met de intern begeleider of leerkracht overlegd als er zorgen zijn over een kind. Er wordt niet ingegaan op de leervorderingen.

Hiervoor zijn de oudergesprekken met leerkracht(en). SOKS heeft een standaard observatielijst ontwikkeld, maar het kan ook zijn dat een BSO locatie aansluit bij de observatie- methode van de school. Dit is per locatie verschillend en hangt af van de mate waarin school en BSO op dit punt samenwerken.

De BSO is een groepsgerichte opvang. Maar er is zeker aandacht voor het individuele kind. PM-ers zorgen ervoor dat zij, ondanks de groepsgerichtheid, op de hoogte zijn van de individuele ontwikkeling van elk kind afzonderlijk. Op deze manier kan er gekeken worden of het goed gaat met het kind op de BSO en of er aan eventuele wensen van de ouder(s) met betrekking tot de opvoeding kan worden voldaan. Tevens kunnen in dit gesprek zaken die in de thuissituatie spelen aan de orde komen, die wellicht invloed hebben op het functioneren van het kind in de groep. Zo nodig kan de aanpak van de PM-ers hierop worden afgestemd.

Pedagogische basishouding

De interactie tussen kinderen en groepsleiding is een belangrijk opvoedingsmiddel. Als medeopvoeders willen we vooral *met* in plaats van *tegen* de kinderen praten.

Het gaat om positief leiding geven:

- Prijzen en belonen, om het positieve gedrag van kinderen te versterken;
- Instructies en uitleg geven, aandacht voor wat wel mag;
- Kinderen die positief gedrag vertonen belonen en ondersteunen.

Het is belangrijk om positief gedrag te benadrukken en negatief gedrag zoveel mogelijk te negeren. Er wordt altijd met het kind gepraat over wat er gebeurd is. Soms is het nodig het kind even apart te nemen. Daarbij wordt altijd gekeken naar het kind en de situatie.

Grenzen en structuur

Voor de kinderen is het prettig om te weten waar ze aan toe zijn. Naast bestaande groepsregels is het wenselijk dat kinderen worden betrokken bij het opstellen van nieuwe regels en afspraken. Daarom komen in overleg met kinderen afspraken tot stand. Hierdoor ontstaat een aantal vaste groepsregels waar ieder kind zich aan dient te houden, waardoor duidelijkheid en structuur ontstaat. Deze regels dienen zichtbaar herkenbaar te zijn voor kinderen in de groep. De regels worden op een positieve manier geformuleerd.

Afscheid van de BSO

Als een kind na langere of kortere tijd de BSO verlaat, wordt er met aandacht afscheid genomen van het kind. Ook voor de andere kinderen wordt daarmee duidelijk dat hun vriendje of vriendinnetje niet meer op de BSO terugkomt.

Hoe wordt het bieden van emotionele veiligheid in praktijk gebracht

1. In de leidster-kind relatie wordt gewerkt aan de emotionele veiligheid van een kind. De aanwezigheid van vaste en vertrouwde groepsleiding is de basis om een goede relatie tussen kind en leiding te kunnen laten ontstaan. Bij de samenstelling van de groepsleiding wordt o.a. gekeken naar de combinatie in leeftijd, ervaring, creativiteit en geslacht. Een voldoende gevarieerde samenstelling biedt kinderen een breder scala aan mogelijkheden om een relatie op te bouwen met de groepsleiding.

De groepsleiding wordt begeleid en beoordeeld op:

- de wijze waarop zij het kind benaderen en aanspreken;
- de dagelijkse omgang zoals plezier maken, grapjes uithalen, stoeien;
- de wijze waarop zij een kind troosten, bevestigen, verzorgen, aanmoedigen, uitleggen;
- de wijze waarop zij aansluiten op persoonlijke emoties en ervaringen van het kind;
- de mate waarin zij responsief reageren;
- de mate waarin zij respect voor de autonomie van een kind tonen.

2. Door de wijze waarop de binnen- en buitenruimte wordt aangeboden en ingezet, wordt emotionele veiligheid voor een kind gecreëerd.

Ieder kind wordt opgevangen in een vaste basisgroep met eigen groepsruimte. Daarnaast zijn in de buitenschoolse opvang ruimten waar vaste activiteiten plaatsvinden zoals bijv. speelhoek, knutselatelier, leeshoek of speelzaal. Tussen de verschillende ruimten is een balans tussen rust en actie, stilte en geluid, alleen en samen, spannend en veilig. De eigen groepsruimte is een herkenbare en vertrouwde plek voor het kind.

De groepsruimte is zodanig ingericht en ingedeeld dat kinderen van verschillende leeftijden op de leeftijd afgestemde activiteiten kunnen ontwikkelen. De inrichting is kindgericht door materiaal en kleurkeuze.

3. In en met de groep wordt zorggedragen voor de emotionele veiligheid van een kind.

De groep heeft een vaste samenstelling hetgeen veiligheid biedt én de mogelijkheid om vertrouwd te raken met groepsgenoten. In de buitenschoolse opvang zijn de stamgroepen zo mogelijk, indien de groepsgrootte het toelaat, naar leeftijd ingedeeld in groepen van onder-, midden- en bovenbouw.

4. Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten wordt gekozen voor een aanpak die de emotionele veiligheid van een kind waarborgt.

De structuur van een opvangdag (vakantie- of studiedagen van de school) ligt vast: vaste activiteiten op vaste momenten bieden het kind zekerheid en structuur. Ook vaste rituelen zijn hier onderdeel van zoals: bij de lunch een liedje, een verjaardag vieren of een nieuwe groepsgenoot welkom heten. Daarnaast biedt het programma ruimte voor het kiezen van eigen activiteiten en/of wel/niet mee doen met de groep. De leidster biedt het kind steun bij activiteiten door: actief optreden, passief bewaken, voelbaar aanwezig zijn, uitdagen en stimuleren tot grensverkenning, troosten, helpen, bevestigen, en empathisch handelen. De leidsters hebben een positieve grondhouding waarbij belonend optreden in plaats van bestraffend optreden het uitgangspunt is.

5. Met het spelmateriaal wordt omgegaan op een wijze die bijdraagt aan de emotionele veiligheid van een kind.

Bij de kinderopvang is ruim voldoende speelgoed voor alle leeftijdsgroepen aanwezig. Het materiaal is voor een deel zodanig opgesteld dat kinderen de mogelijkheid hebben zelf te kiezen en het zelfstandig te gebruiken. De groepsleiding stimuleert, helpt en adviseert het kind bij het kiezen van nieuw, spannend en/of uitdagend materiaal. De groepsleiding weet waarin het kind goed is, wat hij leuk vindt, wat zijn mogelijkheden en uitdagingen zijn. De kinderen mogen/kunnen ook zelf aangeven wat zij spannend of leuk speelgoed vinden. In overleg wordt nieuw materiaal aangeschaft.

2. Het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Met het begrip persoonlijke competentie worden persoonskenmerken zoals bijvoorbeeld flexibiliteit en creativiteit, zelfstandigheid en zelfvertrouwen bedoeld. Dit stelt een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Tijdens de buitenschoolse opvang is het doel gelegenheid te bieden tot het ontwikkelen van deze competenties.

Bij jonge kinderen zijn exploratie en spel de belangrijkste middelen om greep te krijgen op hun omgeving. Exploratie en spel kunnen worden bevorderd door:

- Inrichting van de ruimte en aanbod van materialen en activiteiten

De inrichting van de ruimte moet zodanig zijn dat een kind zich veilig voelt en met aan de leeftijd aangepast materiaal kan spelen.

- Vaardigheden van PM-ers in het uitlokken en begeleiden van spel

Leidsters scheppen condities voor spel door een aanbod van materialen en activiteiten dat aansluit bij het ontwikkelingsniveau en de interesse van een kind, zonder een kind het initiatief uit handen te nemen.

- Aanwezigheid van bekende schoolgenoten

Goede relaties met leeftijdsgenoten bevorderen de kwaliteit van hun uitwisselingen en van hun spel. Het streven naar een zo groot mogelijke stabiliteit bij het samenstellen van groepen verdient prioriteit.

De ruimte

Ruimte heeft invloed op het gedrag van de kinderen. Een goed ingerichte ruimte nodigt uit tot samenspelen en communicatie. In de groepen is er voor de kinderen tevens de mogelijkheid zich terug te trekken met een boekje, rustig een spelletje te doen met iemand anders of even alleen op de computer te spelen. Tevens kan er regelmatig sprake zijn van dubbelgebruik van ruimtes, speellokalen, aula, handvaardigheid lokalen zowel binnen als buiten.

Activiteiten en spel

Spelen is voor kinderen een basisbehoefte en vormt een belangrijke schakel in de ontwikkeling. Op de BSO is voldoende speelgoed aanwezig.

Met de aanschaf van het speelgoed en spelmateriaal wordt rekening gehouden met de ontwikkelingsfase van de kinderen, de individuele voorkeuren en de verschillen tussen de behoeften van jongens en meisjes. De kinderen kunnen nauw betrokken worden bij de aanschaf van speelgoed en spelmateriaal. De uiteindelijke beslissing van wat er gekocht wordt neemt de groepsleiding.

Net als volwassenen hebben ook kinderen er behoefte aan om hun tijd op hun eigen manier door te brengen. Verder moeten ze de gelegenheid krijgen om bij te komen van een schooldag en te spelen zonder gestoord te worden. De groepsleiding probeert zoveel

mogelijk in te spelen op de behoeften van de kinderen. Er worden mogelijkheden geboden voor gezamenlijke activiteiten en de kinderen worden gestimuleerd om zelf met ideeën te komen. De gezamenlijke activiteiten kunnen variëren van een speurtocht in de buurt tot het samen koekjes bakken.

De groep en het kind

Hoewel de BSO een groepsgerichte opvang is, is er voor ieder kind tijd en ruimte voor individuele aandacht. Dit begint al op het moment dat het kind na schooltijd bij de groep wordt opgehaald: er is aandacht voor hoe het gegaan is in de klas, aandacht voor het knutselwerk dat het kind gemaakt heeft, aandacht voor het verhaal waar een kind mee komt. Samen met een kind een spelletje doen, samen een probleem oplossen, luisteren naar een probleem van een kind. Er zijn veel momenten waarop er ruimte is voor individuele aandacht. Ook bij de activiteiten is dit terug te zien. Voorbeelden hiervan zijn: een playbackshow waar het kind kan schitteren, een fotocollage over het gezin waaruit het kind afkomstig is, met z'n allen een modeshow lopen, omdat je weet dat een kind graag in de belangstelling staat maar dat ook erg spannend vindt. Zo worden de kwaliteiten waarover ieder kind beschikt ingezet en benadrukt.

Zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Op de BSO worden de kinderen aangemoedigd om zelfstandig dingen te ondernemen, de groepsleiding is in de buurt om een oogje in het zeil te houden en waar nodig een steuntje in de rug te geven. Om te kunnen oefenen in gewone dagelijkse situaties, worden de kinderen betrokken bij de activiteiten van de groep. Ze leren meebeslissen over zaken die hen aangaan: het aanschaffen van speelgoed, activiteitenplanning, inrichting van de groep, groepsregels. Ze worden medeverantwoordelijk voor de taken en werkzaamheden die

moeten gebeuren: speelgoed opruimen, tafel afruimen, anderen helpen, op tijd terug zijn van buiten spelen etc. Zo kunnen kinderen op natuurlijke wijze hun eigen mogelijkheden en beperkingen ontdekken.

De kinderen worden in principe opgehaald, tenzij ouders een speciaal daarvoor bestemd formulier hebben ingevuld en getekend. Als zo'n formulier is getekend kunnen kinderen zelfstandig naar huis gaan. Bij zelfstandigheid hoort ook het zelfstandig naar huis gaan.

Bij zelfstandigheid hoort je verantwoordelijk voelen voor de groepsruimte, de spullen waarmee gespeeld wordt, de kinderen in de groep en jezelf.

Jezelf kunnen redden en daarop kunnen vertrouwen is een groot goed. Op de BSO proberen we zoveel mogelijk verantwoording bij de kinderen zelf te laten. Dit betekent dat de groepsleiding niet altijd direct zal ingrijpen bij conflicten tussen kinderen. Het is belangrijk dat kinderen leren hun problemen te bespreken en op te lossen. Wanneer er situaties zijn

waar een kind niet uitkomt dan zal de groepsleiding altijd hulp bieden en ingaan op de hulpvraag.

Structureel volgen van de ontwikkeling en mentorschap

De behoeften van kinderen zijn heel verschillend, om inzicht te krijgen in die verschillende behoeften is het volgen van ontwikkeling en welbevinden belangrijk. Door elke dag weer goed op het kind te letten krijgen wij inzicht in hoe het kind zich ontwikkelt en hoe het zich voelt op de BSO. Ieder kind heeft, zoals eerder genoemd, een mentor. De mentor is de PM-er die het kind volgt in zijn/haar ontwikkeling. De PM-er maakt zelf persoonlijk bekend aan de ouder dat hij/zij de mentor is van het kind. Dat gebeurt bij het ophalen van het kind. Daarnaast ontvangen de ouders een mail van de groepsleiding met daarin genoemd wie mentor is van zijn/haar kind. Eenmaal per jaar voert de groepsleiding individuele oudergesprekken. In dit gesprek staan de ontwikkeling en het welbevinden van het kind centraal. Het gesprek vindt plaats aan de hand van het een observatie formulier. Dat kan het standaard SOKS observatie formulier zijn, gebaseerd op de pedagogische opvoedingsdoelen van Riksen Walraven, of een formulier dat aansluit bij de observatie methode die binnen de school wordt gehanteerd (zie hiervoor ook hoofdstuk 1, onder communicatie met ouders). Wanneer tussentijds behoefte is aan een oudergesprek kan dit altijd worden afgesproken. Incidenteel wordt er afgeweken van de beroepskracht-kind ratio (maximaal een half uur). Er wordt dan één beroepskracht ingezet in afwijking van de beroepskracht-kind ratio. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren in de vakanties, wanneer pedagogisch medewerkers de hele dag werken en een pauze kunnen opnemen van een half uur. Er is bij 10-20 kinderen dan wel een tweede volwassene op de locatie aanwezig. Bij minder dan 10 kinderen blijft de pedagogisch medewerker die (tijdelijk) van de groep af gaat bereikbaar als achterwacht voor de medewerker(s) die nog op de groep staat en blijft hij/zij op maximaal 15 minuten afstand van de locatie. De afwijking van de leidster-kind ratio kan ook incidenteel gebeuren als een pedagogisch medewerker even van de groep af gaat (maximaal een half uur) bijvoorbeeld voor een kind bespreking met de leerkracht.

Inzet pedagogisch coach

Bij SOKS is een pedagogisch coach in dienst die de PM-ers ondersteunt Vanaf januari 2019 kent de kinderopvang deze nieuwe functie die twee belangrijke taken kent:

1. Ontwikkeling en verdere implementatie pedagogisch beleid.
2. Coachen van de pedagogisch medewerkers.

De functie van beleidsmedewerker kenmerkt zich door het ontwikkelen, vertalen, invoeren en tot uitvoering brengen van de pedagogische kwaliteit op de locaties. De pedagogisch coach zorgt voor de verbetering van het pedagogisch klimaat en voor de professionele ontwikkeling van de pedagogisch medewerkers. De beleidsmedewerker/coach draagt zorg voor de juiste uitvoering van het pedagogisch beleid op de werkvloer van de locaties.

De pedagogisch medewerkers worden door het jaar heen gecoacht. Er worden individuele en groepsgerichte coaching plannen opgesteld met als doel de kwaliteiten van de pedagogisch medewerkers verder te ontwikkelen. Op aanvraag van de pedagogisch medewerker kan de pedagogisch coach ook aansluiten bij oudergesprekken.

Zorgen en problemen

De groepsleiding zal bij zorgen en problemen altijd zo snel mogelijk contact opnemen met de ouders om dit bespreekbaar te maken. Zo nodig wordt daar de hulp van de intern begeleider of directeur van de school bij ingeroepen. Vervolgens wordt bij serieuze signalen waar zorgen over zijn, middels de intern begeleider van de school doorverwezen naar instanties die de nodige hulp kunnen bieden.

De directeur kan, voorafgaand aan een oudergesprek, ook een observatie in de groep regelen, met instemming van de ouders. Zo kunnen directeur, intern begeleider of de groepsleerkracht de groepsleiding ondersteunen in hun benadering van het kind en de groep. Samen met de ouders wordt gezocht naar oplossingen en/of vervolgstappen. Deze procedure wordt beschreven in het "SOKS Stappenplan ongewenst en grensoverschrijdend gedrag". De plaatsing van kinderen die speciale aandacht of zorg nodig hebben is beschreven in het "GGD Handboek maatschappelijke omgeving; gezin en gedrag". Bij vermoeden van kindermishandeling worden de richtlijnen van de "Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling" gevolgd. Voor de specifieke vragen die kunnen rijzen naar aanleiding van een echtscheiding hebben we een "Protocol echtscheiding" opgesteld. Wanneer leerkrachten, leidsters of interne begeleiding van de school vermoeden dat een kind problemen krijgt door een te grote hoeveelheid dagen opvang bij de BSO door te brengen, dan wordt dit ook besproken met ouders en/of verzorgers.

Hoe wordt de ontwikkeling van de persoonlijke competenties in praktijk gebracht

1. In de leidster-kind interactie bieden wij gelegenheid voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind.

De leidster stimuleert een kind door grenzen te ontdekken en te verleggen van wat een kind kan, wil of durft. De leidster maakt het kind bewust van de eigen capaciteiten en kwaliteiten, speelt in op grapjes, humor en "gek doen". Ingaan op initiatieven van een kind, belonen, prijzen en complimenteren zijn positieve wijzen van bevestigen van het kind.

2. Door de wijze waarop wij de binnen- en buitenruimte aanbieden en inzetten wordt bijgedragen aan het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind.

De groepsleiding maakt heldere en begrijpelijke afspraken en geeft instructie over het gebruik van de ruimten. De ruimten zijn voor kinderen op herkenbare wijze ingedeeld met plaatsen voor rust en actie en mogelijkheden die aansluiten bij leeftijd en ontwikkelingsstadia van een kind. In de ruimten wordt een evenwicht geboden tussen veiligheid en uitdaging.

3. In en met de groep wordt zorg gedragen voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind.

De persoonlijke competentie van het kind kan in groepsverband onder de aandacht komen door activiteiten waarmee een kind zichzelf op onderscheidende wijze kan laten zien (foto's van thuis, werkstukken, toneelstukje).

De groep is een sociale leefgemeenschap waarin geoefend kan worden met eigen mogelijkheden, grenzen, aardigheid/onaardigheid, delen van plezier, gewenst en/of ongewenst gedrag.

4. Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten wordt gekozen voor een aanpak die de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van een kind stimuleert.

De groepsleiding laat ruimte aan het kind voor eigen initiatief en eigen ideeën met betrekking tot het aangaan en uitvoeren van een activiteit. Hierbij worden kansen geboden voor het ontdekken van eigen persoonlijkheidskenmerken zoals zelfvertrouwen, initiatief en interesse maar ook voor zelfoverwinning en zelfredzaamheid.

5. Met het spelmateriaal wordt omgegaan op een wijze die de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van een kind stimuleert.

Het spelmateriaal past bij leeftijd, ontwikkelingsfase, fysieke en geestelijke mogelijkheden van een kind. Het materiaal maakt emoties los van plezier, pret, verrassing, verwondering, ongeduld of teleurstelling. De wijze waarop de groepsleiding het spelmateriaal aanbiedt, biedt kansen voor individuele leermomenten, zelfoverwinning, zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

3. Sociale competenties

Het begrip "sociale competentie" omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, andere helpen, conflicten voorkomen en oplossen en het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. De interactie met leeftijdsgenoten, het deel zijn van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leefomgeving voor het opdoen van sociale competenties. Het geeft aan kinderen kansen om zich te ontwikkelen tot evenwichtige personen die functioneren in de samenleving.

Binnen de buitenschoolse opvang willen we gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van deze sociale competenties.

Het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid is een belangrijke competentie.

Er is aandacht voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden zoals zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten hanteren en oplossen.

Groepsactiviteiten

Tijdens groepsactiviteiten wordt het sociale contact tussen de kinderen bevorderd. Zoals uitstapjes, spelletjes, toneel, themadagen. Op de meeste locaties behoort het vieren van verjaardagen van de kinderen en de groepsleiding ook tot de groepsactiviteiten.

Groepsopbouw en groepsruimte

De leidsters ontvangen de kinderen om in hun stamgroep. Daarna is er de mogelijkheid om de stamgroep te verlaten om te spelen met kinderen van de andere groep of groepen. Ze kiezen een activiteit binnen of buiten de groep. Ze kunnen dan ook naar een speellokaal of handvaardigheid lokaal gaan. Een buiten activiteit behoort tevens tot de mogelijkheden. De kinderen worden bij alle activiteiten begeleid door een leidster. Afhankelijk van de leeftijden van de kinderen die de kinderopvang bezoeken wordt met stamgroepen van maximaal 20 of 30 kinderen gewerkt. De stamgroep bedraagt maximaal 20 kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 8 jaar of maximaal 30 kinderen in de leeftijd van 8 jaar tot de leeftijd waarop het kind de basisschool verlaat.

De ruimtes van de BSO zijn qua afmetingen afgestemd op de regels die daarvoor gelden. De ruimtes worden in overleg met de groepsleiding ingericht. De kinderen hebben daar ook een belangrijke stem in. Om aan de behoefte van de oudere kinderen tegemoet te komen wordt, daar waar dat mogelijk is, een eigen ruimte voor (en met) hen ingericht. Die ruimte is het domein van de groep. Zij zijn ook zelf verantwoordelijk voor de inrichting. In alle ruimtes is het materiaal zo opgesteld dat de kinderen kunnen pakken wat zij nodig hebben om te kunnen spelen. Kinderen kunnen tevens gebruikmaken van de schoolzaal en speelzaal en het handvaardigheid lokaal.

Hoe wordt hier in de praktijk mee omgegaan

1. In de leidster-kind interactie bieden wij gelegenheid voor het ontwikkelen van de sociale competenties van een kind.

De leidster stimuleert vriendschap, kameraadschap en samenwerking tussen kinderen onderling. Zij gaat bewust om met conflicten tussen kinderen. Samen delen en samen ervaren binnen situaties waarmee kinderen gezamenlijke betekenisvolle ervaringen op kunnen doen. De rol van de leidster in de interactie tussen kinderen is afhankelijk van de situatie: sturend, ondersteunend, corrigerend, verzorgend, gangmaker, bruggenbouwer.

2. Door de wijze waarop de binnen en buitenruimte wordt aangeboden en ingezet wordt bijgedragen aan het ontwikkelen van de sociale competenties van een kind.

Een vrije ruimte die uitdaagt en stimuleert tot rennen, klimmen, avontuur en ontdekken is veelal de buitenruimte. Daarnaast biedt de buitenschoolse opvang ruimten met afwisseling in rustige plekken en actieplekken. Elementen als hoog-laag, zacht-hard, nat-droog, vertrouwd-uitdagend bieden het kind de mogelijkheid met de eigen omgeving te experimenteren en de eigen mogelijkheden te onderzoeken in relatie tot anderen.

3. In en met de groep wordt zorg gedragen voor het ontwikkelen van de sociale competenties van een kind.

Een verticale groep biedt kinderen de mogelijkheid te leren omgaan met de verschillen tussen groepsgenootjes. In de groep worden gebeurtenissen verwoord van betekenisvolle, emotionele gebeurtenissen in de groep, het gezin, de buurt, het land en de wereld.

4. Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten wordt gekozen voor een aanpak die de ontwikkeling van de sociale competenties van een kind stimuleert.

In de groep is een duidelijke en vaste verdeling tussen groepsmomenten en momenten die kinderen individueel invullen. Daarnaast worden activiteiten met de hele groep afgewisseld met activiteiten in kleine, wisselende groepen. De sociale inhoud van het spel wordt gestimuleerd door samen spelen, praten, luisteren, plezier hebben, delen, wachten op elkaar, rekening houden met elkaar.

5. Met het spelmateriaal wordt omgegaan op een wijze die de ontwikkeling van de sociale competenties van een kind stimuleert.

Het spelaanbod sluit aan bij de wens om zowel individueel als gezamenlijk spel aan te bieden. Het spelmateriaal is uitdagend, grensverleggend en ontwikkelingsgericht, houdt rekening met de diversiteit in leeftijd, sekse, sociale en culturele achtergrond.

4. Overdracht van normen, waarden; de cultuur van een samenleving

Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin, waar kinderen in aanraking komen met andere aspecten van de cultuur en de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. De groepssetting biedt daarom in aanvulling op de socialisatie in het gezin, heel eigen mogelijkheden tot socialisatie en cultuuroverdracht. Onder socialisatie wordt verstaan de kans om zich waarden en normen, de "cultuur" van een samenleving eigen te maken.

Waarden en normen van de BSO

Belangrijke waarden voor SOKS zijn respect voor elkaar, jezelf kunnen zijn, saamhorigheid, emoties kunnen uiten, samen oplossingen zoeken, elkaar helpen, belangstelling voor elkaar tonen, erkennen van verschillen, samen spelen en samen delen. Door middel van gesprekken met de kinderen en het reageren op gebeurtenissen in de groep en in de wereld worden verschillende meningen, waarden en normen duidelijk.

Regels binnen de BSO

Voor de kinderen is het prettig te weten waar zij aan toe zijn. Daarom zijn er groepsregels die in overleg met de kinderen zelf tot stand zijn gekomen. Het samen opstellen van de regels zal de betrokkenheid van de kinderen bij de regels vergroten. Het moet voor de kinderen duidelijk zijn wanneer welke regels gelden en waarom dat zo is. Voor de oudere kinderen kunnen er andere regels zijn dan voor de jongere kinderen. Verder proberen we de kinderen duidelijk te maken dat er soms uitzonderingssituaties zijn, waarin bepaalde regels anders worden gehanteerd.

Het vieren van feesten

Bij de BSO worden er door het jaar heen diverse feesten gevierd: de verjaardagen van de kinderen en de groepsleiding, Pasen, Kerstmis, Sinterklaas, Zomerfeesten etc. Omdat de kinderen ook op school allerlei vieringen en projecten hebben, worden niet alle feesten groots aangepakt.

Ouders worden regelmatig uitgenodigd en de feesten zijn dan ook bedoeld om het contact tussen ouders, leidsters, kinderen en hun broertje en/of hun zusje te bevorderen.

Hoe wordt de overdracht van normen en waarden; de cultuur van een samenleving, in praktijk gebracht

1. In de leidster- kind-interactie bieden wij gelegenheid voor het socialisatieproces van een kind.

Basale waarden en normen sluiten aan bij de Nederlandse cultuur. Binnen de naschoolse opvang worden specifieke omgangsregels gehanteerd ten aanzien van o.a. conflicten oplossen, de gezamenlijke maaltijd, grenzen stellen en bestraffen.

In groepsleidingoverleg worden persoonlijke waarden en normen besproken en getoetst aan de opvattingen van medegroepsleden c.q. de opvattingen die SOPOH of de samenleving voorstaat.

2. De wijze waarop wij de -binnen en buiten- ruimte aanbieden en inzetten draagt bij aan het socialisatieproces van een kind.

Heldere en eenduidige afspraken over wat kan en mag in alle ruimtes én de manier waarop men elkaar - kinderen en leidsters - aan de afspraken houdt.

3. In en met de groep dragen wij zorg voor het socialisatieproces van een kind.

In de groep wordt met de kinderen gesproken over afspraken en omgangsvormen. Met elkaar wordt afgesproken hoe we met elkaar omgaan, hoe we elkaar aan de afspraken houden maar ook over respectvol met elkaar omgaan en je open stellen voor elkaar. Door te verwoorden wat er gebeurt tijdens sociale interacties zoals samen iets leuks, spannends, akeligs, verdrietigs of ontroerends beleven wordt ook gewerkt aan het socialisatieproces van het kind.

4. Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten wordt gekozen voor een aanpak die een bijdrage levert aan het socialisatieproces van een kind.

Door middel van afspraken die stimuleren dat iedereen tijdens activiteiten rekening houdt met elkaar, samen deelt en elkaar helpt kan solidariteit ontstaan.

In de activiteitenplanning wordt aandacht besteed aan multiculturele vieringen en rituelen.

5. Het omgaan met het spelmateriaal gebeurt op een wijze die het socialisatieproces van een kind stimuleert.

Spelmateriaal biedt de mogelijkheid om rollen uit het alledaagse leven te oefenen: keukenattributen, bedjes, verkleedkleden, koffertjes, tassen ed.

5. Nawoord

Dit pedagogisch beleidsplan is tot stand gekomen in samenwerking met de directeuren, pedagogisch medewerkers en oudercommissie/cliëntenraad van de BSO's. Het is in december 2017 compleet herschreven. De nieuwe uitgangspunten van het kwaliteitskader wet kinderopvang per 1-1-2018 zijn erin verwerkt. Daarna zijn er jaarlijks aanpassingen gedaan, voortkomend uit veranderingen in wet- en regelgeving.

Het pedagogische beleid is bij uitstek een onderwerp waarbij de betrokkenheid van ouders van essentieel belang is. Een pedagogisch beleid is iets dat voortdurend kan veranderen door gewijzigde (wetenschappelijke) inzichten, door de voortschrijdende tijd of door ervaringen. Dit beleidsplan zal dan ook met regelmaat, zowel in de teams als in de oudercommissie/cliëntenraad opnieuw besproken en zo nodig bijgesteld worden.

De oudercommissie/cliëntenraad heeft formeel een verzwaard adviesrecht ten aanzien van een voorgenomen besluit tot vaststellen of wijzigen van het pedagogisch beleid.

Bewaken, evalueren, bijstellen en verbeteren van het pedagogisch beleidsplan is onderdeel van het kwaliteitssysteem van SOKS.

Een aantal locatie- afhankelijke onderdelen uit het pedagogisch beleid, zoals wennen, ruilen, werkwijze basisgroepen, verlaten basisgroep, achterwacht, maar ook school specifieke kind benaderingen staan beschreven in de pedagogische werkplannen per locatie. Deze zijn te vinden op de SOKS website, bij elke locatie.

